

*Антонішин А.П.,
кандидат історичних наук, доцент
Київський національний лінгвістичний університет
м. Київ*

Характеристика природно-туристичного потенціалу Норвегії

Норвегія – протяжна країна з великими природними відмінностями між регіонами. На сході країни вас чекають чудові фіорди, у центральній частині – пам'ятники середньовіччя, а на півночі – північне сонце.

Центральна частина Норвегії зіграла ключову роль в історії країни. Битва при Стіклестаді в 1030 р. стала поворотним пунктом у християнізації країни. У період Європейського Середньовіччя Нідароса (так у той час називався Тронхейм) протягом більше чотирьох століть був політичним, релігійним і торговельним центром країни. Нідаросський собор – найбільша в Скандинавії середньовічна споруда – по праву пишається своїми величними скульптурами і вітражами. Оригінальна церква побудована на місці поховання Олафа Святого, який загинув у битві при Стіклестаді. Тронхейм відомий своїми дерев'яними спорудами, найстаріші з них – свідки довгої комерційної історії міста.

На схід від Тронхейма розташувалося містечко Рерус з його рудниками. Це місто, в якому можна побачити унікальну церкву і кілька сотень прекрасних дерев'яних будівель, включений до списку Світової спадщини ЮНЕСКО.

У Північній Норвегії опівнічне сонце освітлює химерні гірські освіти, глибокі фіорди, снігові вершини, вкриті буйною рослинністю пасовища і великі болота. Магія світла надихнула не одне покоління письменників і поетів, музикантів і художників. Завдяки водам Гольфстріму, в Північній Норвегії м'який клімат. У Тромсе, який часто називають Північним Парижем, є можливість зануритися в нічне життя. Або можна відправитися на самий край Європи – мис Нордкап [23].

Південна Норвегія характеризується стабільною літньою погодою. Тут чарівні прибережні курорти, велична природа і самобутня культура. Зручні та безпечні гавані сприяли розвитку торгівлі та рибальства і дали початок

важливим торговим і культурним центрам. Влітку місцеві ринки заповнені фруктами, ягодами, овочами і, звичайно, рибою. Недалеко від узбережжя – гори і долини, прісноводні озера для риболовлі, спокійні ліси і високогірні болота. Як багато хто знає, у фюльке Телемарк знаходиться колиска гірськолижного спуску – Моргедал. А поруч з ним можливо проплисти по Телемаркському каналу на борту поважної Вікторії. Канал отримав найвищу премію «Європа Ностра» за збереження і реставрацію.

Пейзаж Східній Норвегії змінюється від рівнинних господарських угідь до гір. Тут знаходиться столиця країни Осло і найдавніше норвезьке місто Тенсберг, найбільше в країні озеро М'еса і найвища гора Галлхепігген (2469 метрів). Східна Норвегія – найбільш населена частина країни. Тут багато можливостей для активного відпочинку на свіжому повітрі. Більша частина регіону покрита лісом, в численних річках і озерах водиться чимало риби.

Столиця країни Осло відоме своїм нічним життям, неформальними вуличними кафе, широким вибором ресторанів і магазинів. Недалеко від Осло знаходяться мальовничі долини Нумедал, Халлінгдал, Еггедал і Гудбраннсдален. Також неважко дістатися до живописних сіл на узбережжі і великого незайманого цивілізацією високогір'я [23].

Головний скарб Норвегії – її природа. Тисячі затишних бухт і мальовничих фіордів оперізують її узбережжя, а невисокі гори, вкриті лісами й луками, створюють неповторний колорит цієї країни. Тисячі чистих озер і річок дають унікальну можливість насолоджуватись рибалкою і водними видами спорту.

Особливістю Норвегії є її фіорди. Нерей-фіорд – рукав Согне-фіорда – розташований в фюльке Согне-ог-Фіордане, в самому серці Західної Норвегії. Довжина Нерей-фіорду 17 км. Цей вузький фіорд оточують гори висотою 1700 м. У найвужчому місці ширина фіорду складає всього 300 м. Нерей-фіорд занесений до Списку Всесвітньої спадщини ЮНЕСКО.

Гейрангер-фіорд знаходиться в губернії Мере-ог-Румсдал, в північній частині Західного Норвегії. Довжина Гейрангер-фіорду –15 км. Гейрангер-

фіорд входить до Списку Всесвітньої спадщини ЮНЕСКО. Один з найбільш відвідуваних фіордів Норвегії. Водоспади Фата нареченої і Сім сестер – найзнаменитіші водоспади Гейрангер-фіорду.

Хардангер-фіорд знаходиться в губернії Хордаланд, в самому серці Західної Норвегії, його довжина 179 км. Це найдовший фіорд у Норвегії і третій за довжиною у світі. Максимальна глибина – 800 м. Согне-фіорд розташований в Західній Норвегії, у губернії Согне-ог-Фьордане, у Західній Норвегії. Согне-фіорд – найдовший фіорд у Норвегії і другий за довжиною у світі. Норд-фіорд знаходиться в фюльке Согне-ог-Фьордане в Західній Норвегії, між Гейрангер-фіордом і Согне-фіордом. Норд-фіорд простирається від льодовиків і до самого океану. Його довжина 110 кілометрів. Люсі-фіорд знаходиться в регіоні Рюфюльке, недалеко від Хаугесунда і Ставангера, в південній частині Західній Норвегії. Довжина Люсе-фіорду 40 км, максимальна глибина 422 м. [23].

Скеля Прекестулен («Кафедра проповідника») – найзнаменитіша пам'ятка регіону Рюфюльке. Скеля підноситься над Люсе-фіордом на 604 метри. Площа цього плоского гірського плато приблизно 600 квадратних метрів. Вважається, що воно сформувалося 10 тисяч років тому. Скала К'єраг. На висоті 1084 метра над Люсе-фіордом височить скеля К'єраг. Останні роки стало дуже популярним підніматися на гірське плато по стежці. Більшість туристів піднімається на гірське плато, щоб насолодитися чудовим видом на Люсе-фіорд, однак для деяких мета сходження – сфотографуватися на знаменитому круглому камені К'єрагболтен, що застряг в ущелині скелі. Гірське плато К'єраг також улюблене місце скелелазів і бейс-джамперів.

Йотунхейм – гірська місцевість в Південній Норвегії, простягається приблизно на 3 500 км². Тут розташована найвища вершина в Норвегії – гора Галхепігген. У Йотунхеймене зосереджено найбільша кількість в північній Європі гір висотою більше 2 000 м. У горах розташовані смарагдове озеро Йенде (на південь, 984 м над рівнем моря) і озеро Бессватне (на північ, 1 373 м над рівнем моря). Гори Люнґсальпене розташовані за полярним колом. З вершин відкривається приголомшливий вид на океан і острови. Тут ви побачите

гірські вершини, що виростають більш ніж на 1 000 метрів прямо з фіорду, блакитні льодовики, що спускаються каскадом річки, мерехтливі гірські озера та глибокі ущелини. Також в цьому районі можна побачити полярне сяйво і північне сонце [20].

Фіннмарксвідда – одне з найбільших гірських плато в Норвегії. Фіннмарксвідда знаходиться в губернії Фіннмарк простирається від міст Альта, Каутокейно, Карашок до деяких частин Порсангер. На території Фіннмарксвідди знаходиться два національних парки:

- Національний парк Овре Анарьохка – первозданна віддалена південно-східна частина плато;

- Національний парк Стаббурсдален – найпівнічніший сосновий ліс у світі.

Мис Нордкап – одне з багатьох місць Північної Норвегії, де можна спостерігати північне сяйво. Протягом трьох літніх місяців сонце ніколи не заходить, а під час полярної ночі в небі танцюють чарівні сполохи світла [23].

Казковий вид Бергена, розташованого на схилах семи пагорбів і відкритого в бік моря, забезпечив йому славу найпрекраснішого міста Півночі Європи. Незважаючи на те, що Берген є другим за величиною містом Норвегії, йому вдалося зберегти мальовничу красу провінції. Саме старовинна будівля міста – церква Святої Діви Марії – побудована в середині XII століття. Чудова барочна кафедра. Вона прикрашена картинами, на яких символічно, у вигляді жіночих фігур, зображені християнські чесноти. Побудований в XIII столітті за наказом короля Хокона IV Хоконсона для коронації і весілля його сина, церемоніальний зал донині служить місцем проведення великих міських свят. Найпрекрасніший і примітний куточок Бергена – старовинний квартал Брюгген, на набережній затоки. З-за вдалого розташування протягом багатьох століть норвезький порт вибирали місцем проживання впливові і багаті люди. Завдяки цьому Берген став багатим торговим містом, в якому свого часу влаштувалися ганзейські купці.

Місто Тромсе – один із самих північних міст Норвегії, розташований за полярним колом, тобто на самому краю не лише Європи, але і всього світу. Ось тільки «на місці» віриться в таку географічну суворість Тромсе з великими труднощами: на клумбах багато теплолюбних троянд, а в садах визрівають яблука, вишні й абрикоси.

Втім, «стати на лижню» – улюблена забава в Тромсе в будь-який час року. При цьому мова йде зовсім не про скандинавську ходьбу з лижними палицями, або модний фітнес, який завоював всю Європу. «Встати на лижню» особливий вид спорту в Тромсе, що тут означає відправитися в похід по місцевих барах. І гостям завжди з радістю запропонують приєднатися, недарма ж пивоварня в Тромсе – одна з найстаріших у країні, там свято дотримуються старих рецептів і шанують традиції [16].

Арктичний собор – він виконаний з скла і нагадує гігантський крижаний Торос, а ввечері тут проходять концерти органної музики. Якщо піднятися на фунікулері на оглядовий майданчик, можна побачити фантастичний вид на все місто. Музей полярних досліджень Нансена і Амудсена, адже саме Тромсе є батьківщиною першого, а другий звідси вирушив рятувати експедицію Нобеля на шхуні «Фрам».

Місто Тронхейм засноване королем вікінгів Трюгвассоном в 997 році, входить до трійки найбільших міст Центральної Норвегії. Крім того, місто Тронхейм був першою столицею норвезького королівства. Унікальне і географічне положення міста. Не дарма його називають Північною Венецією.

Візитною карткою і головною визначною пам'яткою Тронхейма городяни вважають старовинний підйомний міст з декорованими портиками, іменований ще Воротами щастя. Вражає королівська резиденція Стівсгарден – найбільший дерев'яний палац у світі, де елементи рококо поєднуються з класикою. Королівська родина і до цього дня, приїжджаючи в Тронхейм, зупиняється тут.

Гордість місцевих жителів об'єкт найпильнішої уваги заїжджих мандрівників – готичний кафедральний собор Нідароса XII століття, будівля, де похований норвезький король Олаф Харальдсона, що побудував його. У цьому

історичному соборі до сих пір вінчаються королівські особи. Фасад собору Нідароса багато прикрашений скульптурами святих і чудовими вітражами, що нагадують паризький Нотр-Дам.

Місто Олесунн, самі норвежці визнали найкрасивішим містом країни, розташоване на декількох островах неподалік від західного узбережжя Норвегії. Свою назву Олесунн, що по-норвезькому означає «вугор», місто отримало завдяки вузькій звивистій протоці, яка розділяє його на кілька частин. Сьогодні вони пов'язані між собою численними мостами і трьома підземними тунелями, один з яких йде від аеропорту до центру міста. Ця підводна дорога займає всього 15 хвилин. Загальна протяжність тунелів, які прокладені на глибині 140-160 метрів більше 12 км. У них є і підсвічування і спеціальні «гучні бордюри», які видають звук, навіть якщо їх злегка зачіпає автомобіль [17].

Найкрасивішим місцем Олесунн і мандрівники, і місцеві жителі одноставно визнають оглядовий майданчик на горі Аксл. Слово Аксл походить від латинського «аксель», що в перекладі означає «плече» і дійсно, якщо подивитися на гору збоку, вона нагадує цю частину тіла. Щоправда, швидше це плече гіганта: висота гори – 180 м.

Місто Рерус – одне з найдавніших дерев'яних міст Європи, внесене до списку світової спадщини ЮНЕСКО. Тут все збереглося в первозданному вигляді з XVIII століття, а деякі будинки були побудовані в XII столітті.

Рерус найхолодніший місто в Європі, взимку тут температура опускається до -40 -50 С. У багатьох містечках Норвегії можна познайомитися з побутом саамів – корінних жителів північних регіонів, прилеглих до Льодовитого океану. Їх легко впізнати за традиційним костюмах, які вони носять у повсякденному житті. Як правило, саами займаються розведенням оленів. Дуже привітні, вони запросять вас у лавву – нагадує юрту житло, де в центрі горить вогонь, і пригостять стравами національної кухні з оленини.

Визначні пам'ятки Східних Долин: Залізничний Музей у Хамарі; Замок Kongsvinger XVII століття; Норвезький Музей Лісівництва в Ельверум; Найбільший відкритий музей Північної Європи в Ліллекхаммері; Норвезький

Історичний Музей Транспортних Засобів і скляне виробництво в Gjøvik і Jevnaker; Церкви XII століття в Valdres; Краєзнавчий Музей у Hallingal; Канатна дорога на Geilohogda в Geilo.

У Телемарке і на Південному Узбережжя: Озерний Луна-парк в Skien; Рісор (Risor), Крагеро (Kragero) і Грімстад (Grimstad) – найвідоміші з численних курортів південного узбережжя з вузькими вуличками, білосніжними будиночками, криками чайок і великою кількістю морепродуктів.

Таким чином, головна перевага Норвегії в туристичній індустрії – природа Норвегії, її унікальність, де фіорди являють собою головну пам'ятку країни. Природні ресурси Норвегії – головне джерело туристичного потенціалу. Завдяки унікальній природі в Норвегії представлені майже всі можливі види туризму, це і пізнавальний, і гірськолижний, і багато видів активного відпочинку.

Норвегія має високий рівень економічного розвитку, що сприятливо позначається для розвитку туристичної інфраструктури.

Використані джерела:

1. Фатющенко А. Спадщина Вігеланда / А. Фатющенко // Навколо світу – 2004 р. – № 9.
2. «Швеція» / А. Ю. Ян Мелін, Альф В. Юханссон, Сюзанна Хеденборг – «Весь Мир» (VisitSweden, Туристический Совет Швеции). – 1997, 1999, 2000, 2002 гг. (2012). – 400 с.
3. Tourism statistics [Electronic resource]. – Access mode : http://ec.europa.eu/eurostat/statistics-explained/index.php/Tourism_statistics.
4. "Countries and Their Cultures, Norway". Everyculture.com. 4 September 2010. Retrieved 23 July 2011.